

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

KEREITI 12

LOETSE 2012

SESOTHO PUO YA LAPENG – PAMPIRI YA 2

MATSHWAO: 80

NAKO: 2½ DIHORA

Pampiri ena e na le maqephe a 15.

DITAELO HO MOHLAHLUWA

1. Bala tsohle tse hlahellang tlhahlobong ena, o ntse o hopola hore ke tlhahlobo e reretsweng ho o kwetlisetsa ya makgaolakgang;
2. Tlhahlobo ena e arotswe DIKAROLO tse THARO, e leng:

KAROLO YA A:	Dithothokiso	(30)
KAROLO YA B:	Padi/Nobele	(25)
KAROLO YA C:	Tshwantshiso/Terama	(25)
3. O lokela ho araba dipotso tse HLANO di le kaofela:
 - Tse THARO (3) KAROLONG YA A
 - E le NNGWE KAROLONG YA B
 - E le NNGWE KAROLONG YA C
4. Nomora dikarabo tsa hao ka tsela eo dipotso di nomorilweng ka yona;
5. Ngola ka mongolo o makgethe, o balehang; sebedisa pene e **ntsho**.

KAROLO YA A: DITHOTHOKISO

Karolong ena o botsitswe dithothokiso tse TSHELETSENG (POTSO YA 1 – 6). Araba dipotso tse THARO feela.

ELA HLOKO:

Kgetha mme o arabe dipotso tse PEDI feela dithothokisong tseo o ithutileng tsona selemong sena (POTSO YA 1 ho isa ho POTSO YA 4); ebe o tswela pele ho kgetha le ho araba potso e le NNGWE feela dithothokisong tseo o sa ithutang tsona (POTSO YA 5 le POTSO YA 6).

POTSO YA 1

Bala thothokiso ena, o nto araba dipotso tse e latelang:

Majakane – T Leballo

- 1 Ditshepe tsa lla kekeu keu,
- 2 Hohle ha utlwahala lekekeu keu,
- 3 Borwa Botjhabela ke bonyeunyeu,
- 4 Bonyeunyeu ke ba bana ba boMaria,
- 5 Bonyeunyeu ke ba bana ba boJosefa.

- 6 Bonang moaparo botle paka kgotso,
- 7 Bonang moaparo botle paka lerato,
- 8 Bonang seema ha ba hlaha ka makgalo,
- 9 Ba le rosari melaleng paka tumelo,
- 10 Ba le difapano mahetleng paka toka.

- 11 Lonya ke la eng bana ba boMaria?
- 12 Bokgopo ke ba eng bana ba boJosefa?
- 13 Le lonya le apere botsho bosweu,
- 14 Le kgopo le rwetse rosari ya tumelo,
- 15 Le jere sefapano thupa ya pholoso.

Hlalosa makgabane/bonono/bokgabo ba bothothokisi boo sethothokisi se bo sebedisitseng thothokisong ena mme o be o totobatse bohlokwa ba makgabane ao. Hopola hore o lebeletswe ho araba ka tsela ya moqoqo. Karabo ya hao e be mantswe a 250 – 300.

[10]**KAPA**

POTSO YA 2

Bala thothokiso ena, o nto araba dipotso tse e latelang:

Re ka kgona – RN Phume

1 Re ka kgona ha feela re utlwana,
 2 Re mamelana ka tsebe tse pedi;
 3 Re jarelana mefokolo ya botho,
 4 Re ratana ka rato la boena,
 5 Nnete re ka kgona!
 6 Re ke ke ra kgona:

7 Re sa utlwane, re sa hauhelane
 8 Re sa mamelane, re behelana dikgopi;
 9 Re sa ratane, re iphetotse dira.
 10 Re sa jarelane sa bana ba monna
 11 Nnete re ke ke ra kgona!

- 2.1 Fana ka phapano e totobetseng pakeng tsa temathothokiso ya pele le ya bobedi. (2)
- 2.2 Bontsha senoko se jereng melathothokiso kaofela ka ho se qolla. (2)
- 2.3 Molathothokisong wa bosupa (7), re fumana makgabane/mekgabopuo e mmedi. Ke efe? (2)
- 2.4 Bohlokwa ba mekgabopuo eo e ka hodimo ke bofe? (2)
- 2.5 Qolla molathothokiso o nang le poeletsomodumo (eo e leng alithereishene) temathothokisong ya pele. (2)

[10]**KAPA**

POTSO YA 3

Bala thothokiso ena, o nto araba dipotso tse e latelang:

Mmadiberwane – T Leballo

1 Mosadi yeo ka lebitso ke Mmadiberwane,
 2 Motho e le sentebale nonyana lewatle,
 3 Motho e le setshwana se moropotsana,
 4 Theka eka la mmamodukule,
 5 Ngwana a rafohile a tshabile lefatshe,
 6 Ngwana e le seilatsatsi wa tshomong.

7 Mmadiberwane e ne e se seapallwa,
 8 E ne e se potele e kgwathwang ka lehlaka,
 9 O ne a tshajwa ke bana le ke bomma bona,
 10 A tshajwa ke basadi le banna ba bona,
 11 Mosadi a mo otlala a mo tlole hodimo,
 12 Monna a mo diha a mo kotsame hodimo.

13 Ruri bitsolebe ke seromo,
 14 Haeba ke lefutso o ne a feteletse,
 15 Hobane o ne a sa tswa tseleng empa a feteletse,
 16 Mekgwa le diketso di ne di mo paka,
 17 Dipuo le metsamao di ne di mo hlalosa,
 18 Hore enwa ha se mosadi ke torobetshe

- 3.1 Ha o bala ditaba tsa Mmadiberwane, na o dumellana le sethothokisi hore bitsolebe ke seromo? Hobaneng o realo? (3)
- 3.2 Temathothokisong ya pele, qolla melathothokiso e bontshang bokgabo bo latelang. O se fane ka nomoro ya mola, **o ngole molathothokiso kaofela:**
- 3.2.1 Phetapheto/papelano ya mantswe e tsepameng. (2)
- 3.2.2 Papiso/tshwantshanyo (1)
- 3.3 Fana ka mofuta wa phetapheto e melathothokisong ya 16 le 17. (1)
- 3.4 Thothokiso ee ke ya mofuta ofe? (1)
- 3.5 Ebe sepheo sa ho ngola mofuta oo ke sefe? (2)

[10]**KAPA**

POTSO YA 4

Bala melathothokiso ena e qotsitsweng, o nto araba dipotso tse e latelang:

Ka pene letsohong – T Lekitlane

1 Ka pene letsohong nka o tshepisa,
2 Ka etsa e ngotsweng fatshe kanothata,
3 Wa ba wa bona ba ka botshepehi,
4 Wa bona hore ke fela ke le motho.

5 Ka pene letsohong nka o qoqela,
6 Ka o qoqela meqoqo hore o ntsebe,
7 Wa ba wa bona hore le nna ke a phela,
8 Wa bona o ke ke wa hlola o nqhelela thoko.

9 Ka pene letsohong nka o tshwantshisetsa,
10 Ka o bontsha ba ka bokgunyedi ha se ba boomo,
11 Wa ba wa bona ke fela ke tswetswe le bona,
12 Wa hlokomela hore ho bo tlosa ho tla nkimela

4.1 Hlwaya melathothokiso e mmedi e bontshang hore sethothokisi se na le neo ya tlhaho ya bongodi. (Ngola ka botlalo, o se fane ka nomoro feela.) (2)

4.2 Fana ka lewa la bothothokisi le hlahellang molathothokisong wa 3. (2)

4.3 Qotsa polelwana e fanang ka **lehlaso**. (2)

4.4 Ha o lekola moralo wa ditemanathothokiso, ke efe tshwano o ka e qollang qalong ya tsona, le qetellong ya tsona? (2)

4.5 Melathothokisong ya 5 le 6 re fumana bonono bo latelang: (Kgetha karabo e nepahetseng ka ho fetisisa.)

- A phetapheto e tshekalletseng
- B neeletsano
- C hlaahlela
- D kaofela di nepahetse

(2)
[10]

ELA HLOKO:

Kgetha mme o arabe POTSO YA 5 kapa POTSO YA 6. Hlokomela hape hore thothokiso eo o hlahlojwang ho yona e ya tshwana ho potso ya 5 le ya 6, phapano empa e le ho re 5 ke moqoqo, ha 6 e le dipotso tse kgutshwane.

POTSO YA 5

Bala thothokiso ena, o nto araba dipotso tse e latelang:

Ebang o potlaka ... – RN Phume

- 1 O tla sudubana po!
- 2 O tla koma lehlabathe,
- 3 O tla phumoha melomo
- 4 O tlabohe dinala;
- 5 O swabe, o sulafallwe,
- 6 O sulafallwe ruri ke hona.
- 7 Potlapotla le ja podi
- 8 Wa thaka, athe sisitheho
- 9 Lona le ja ya tonana kgomo.
- 10 Ithute ke hona ana
- 11 Maele wa thaka, hlalefa,
- 12 Hlalefa ke hona o ikgethele;
- 13 Kgetha podi, kgetha kgomo,
- 14 Kgetha ke hona, kgetsi kapa tjhelete!

Hlalosa bonono/bokgabo ba bothothokisi boo sethothokisi se bo sebedisitseng thothokisong ena mme o be o totobatse bohlokwa ba bonono boo. Karabo ya hao e be mantswe a 250 – 300.

[10]**KAPA****POTSO YA 6**

Bala thothokiso ena, o nto araba dipotso tse e latelang:

Ebang o potlaka ... – RN Phume

- 1 O tla sudubana po!
- 2 O tla koma lehlabathe,
- 3 O tla phumoha melomo
- 4 O tlabohe dinala;
- 5 O swabe, o sulafallwe,
- 6 O sulafallwe ruri ke hona.
- 7 Potlapotla le ja podi
- 8 Wa thaka, athe sisitheho
- 9 Lona le ja ya tonana kgomo.
- 10 Ithute ke hona ana
- 11 Maele wa thaka, hlalefa,
- 12 Hlalefa ke hona o ikgethele;
- 13 Kgetha podi, kgetha kgomo,
- 14 Kgetha ke hona, kgetsi kapa tjhelete!

6.1 Bolela mofuta wa thothokiso ho ya ka sebopelo. (2)

6.2 Hona le modumo o phetaphetuweng melathothokisong e mene e qalang. Qolla modumo oo, o be o fane ka sepheo sa sethothokisi ho o sebedisa. (3)

- 6.3 Bolela bonono bo sebedisitsweng melathothokisong ya 3/4, 7/8/9 le 10/11. (1)
- 6.4 Molemo wa sejura/kgefutsohare e fumanwang melathothokisong ya 13 le 14 ke ho (kgetha e nepahetseng ka ho fetisisa):
- A katla morethetho
 - B fana ka morethetho o motjha
 - C ho etsa poeletsomodumo ya **kg**
 - D kaofela di nepahetse (2)
- 6.5 Ho ya ka kutlwisiso ya hao, o ka re sepheo sa sethothokisi ke sefe ka thothokiso ee? (2)
- [10]**

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: PADI/NOBELE

Araba potso ya buka eo o ithutileng yona karolong ena.

Kgetha mme o arabe potso e le nngwe feela, potso e telele (ya moqoqo) dipotso tse kgutshwane. Ha o kgetha ho araba ya moqoqo KAROLONG YA B, o tla tlameha ho araba ya dipotso tse kgutshwane KAROLONG YA C. Ebang kgetho ya hao e le ya dipotso tse kgutshwane KAROLONG YA B, teng jwale o tlameha ho araba potso ya moqoqo KAROLONG YA C. Sena se bolela hore qetellong ya ditaba o tlameha hore o be o arabile potso e le NNGWE e telele (ya moqoqo) le potso e le NNGWE ya dipotso tse kgutshwane KAROLONG YA B le KAROLONG YA C.

POTSO YA 7: BOTSANG LEBITLA – KPD Maphalla

Mohlomong Tsietsi o bile le bahanyetsi ba mmalwa bophelong ba hae. Netefatsa taba tsena ka ho qolla mohanyetsi a le mong ya ka sehlohong, mme o mo phenyekolle ka botlalo, o ntse o sa le bale ho hlakisa hore bohanyetsi boo bo amme bophelo ba Tsietsi jwang. Moqoqo wa hao o be bolelele ba mantswe a ka bang 400 – 450.

[25]**KAPA****POTSO YA 8: BOTSANG LEBITLA – KPD Maphalla**

Bala tema e latelang, ebe o araba dipotso tse thehilweng hodima buka/padi yohle.

Ekaka ho latilwe ditsomi tse kgolo tsa sepolesa. Di a ikana, di a hlapanya hore ho tsoma motho a le mong motseng, ke ntho e bonolo haholo.

Ho utlwahala hape hore ho na le dikebekwa tse tswileng letsholo ho sebedisa monyetla ona ho futuhela eo ya ntseng a batlwa. Ho utlwahala eka dikebekwa tseo di rekilwe ke kgarebe ya kgale ya kweta sena se ntseng se batlwa. Ekaka ho tla hle ho be hobe haholo hona bosiuung bona bona.

Jwale Tsietsi o kgutlile toropong. O fihlile hae. Ke moo a ileng a tadima Motsamai ha a ntse a anya, yaba o hopola mantswe a monnamoholo. Mantswe a monnamoholo a ne a mo tshwenya. O ne a sa je ditheohelang ka baka la ona.

- 8.1 Ditsomi tsa mapolesa di ne di tsoma mang, hobaneng? (3)
- 8.2 Ke efe kgarebe e neng e rekile dikweta, mme e tsekang? (3)
- 8.3 Mme wa Motsamai e ne e le mang, mme mosebetsi oo a ithutetseng ona e le ofe? (3)
- 8.4 Ke bafe ba kgemang mmoho ho ya ka seo ba batlanang le sona? (Kgetha karabo e nepahetseng ka ho fetisisa.) (1)
- A Motsamai, Tjhaile
 B Mmantsoteng, Tsipane
 C Mapolesa, dikweta
 D Ramatlotlo, Sekgutlong

- 8.5 Hlalosa lebaka la kgetho ya hao ka hodimo. (2)
- 8.6 O ka re Kotsi ke mophetwa ya jwang (k.h.r. o sephara kapa o tjitja)? Tshehetsa ka lebaka le le leng. (3)

Boela o bale tema e latelang, o nto tswela pele ho araba dipotso:

Bohle ba ema le ho hlollwa. Ho tla etsuwa jwang jwale? Mehlolo ke dinoha! Tsietsi a ikela ka koloi ya sepolesa. A ka a potoloha metse ka yona. Tsietsi a ikela ka koloi. Ha a fihla toropong a e emisa dikgotjheletsaneng, a tswa, a ikenela tekasing, yaba o ikela ha Tsipane motswalle wa hae, a se a ithutile tse ngata, empa a ntse a tseba hore BA NTSE BA MMATLA.

- 8.7 Ka nnete tsietsi e latela tshotleho. Ke dife diketsahalo tse pedi tseo mophetwa wa sehloho a kileng a etselletswa ka tsona bongwaneng ba hae? (2)
- 8.8 Na ho etselletswa hoo ho bile le seabo bophelong ba mophetwa eo? Hobaneng o realo? (3)
- 8.9 Ha o ne o le Tsietsi, o hlahetswe ke tsohle tse nnileng tsa mo hlahela, o ka be o ne o itshwasolle jwang? Hlalosa ka botlalo. (5)

[25]

KAPA

POTSO YA 9: MME – NP Maake

Qoqa o hlakisa mofuta wa kgohlano eo Dikeledi/Mateboho a bileng le yona pading ena, Mme. Mehlala ya hao e be e tswang diketsahalong tsa padi (k.h.r. e se be ya boiqapelo). Moqoqo wa hao o be bolelele ba mantswa a ka bang 400 – 450.

[25]

KAPA

POTSO YA 10: MME – NP Maake

Bala tema e latelang, o nto araba dipotso tse e latelang, tse thehilweng hodima buka yohle.

Rakgadi o ne a robale pelo e le bohloko. E ne e le bohloko hobane e ne e se motho ya tlwaetseng ho otlala Dikeledi. Ka nqengwe e ne e le bohloko hobane a ne a tshohile, a nahana hore ngwana enwa wa ngwanabo o se a senyehile, a fumana tjehelete ka tsela tse mpe mane komponeng, tse kang ho rekisa mmele, tse yeng di etswe ke ba bang. A nka tjehelete eo a e beha, a sa tsebe hore na o tla etsang ka yona. Bekeng e latelang eo ha a a ka a dumella Dikeledi ho ya rekisa, empa ka ya bobedi a ithapela, mme a mo dumella. E ne e se e le ka makgetlo a mmotsitse, a ba a mmotsisisa, hore na ke nnete eo a mmolelletseng yona. Dikeledi a pheta nnete ha sekete, Rakgadi a ba a kgodiseha hore ha ho nnete e fetang eo.

- 10.1 Ke eng e otlisitseng Dikeledi ka Rakgadi? (2)
- 10.2 Hlwaya lebaka leo ka lona o ka reng banana ba makeisheneng ba ne ba se ba senyehile. (2)
- 10.3 Fana ka mabaka a mabedi a o netefaletsang hore Dikeledi o ne a e so nke mekgwa e mebe. Ikamahanye le tse tswang bukeng. (2)
- 10.4 A ko bapise baphetwa ba latelang ka nepo (kgetha karabo e nepahetseng ka ho fetisisa):
- A Mpuse le Mmisi Lekena
 B Mankileleng le Thollo
 C Mmateboho le Tsekiso
 D Dikeledi le Tsekiso (1)
- 10.5 Fana ka lebaka la kgetho ya hao ka hodimo. (2)
- 10.6 Tjhelete eo ho buuwang ka yona e ne e le ya mang? (1)

Boela o bale ditaba tse latelang, ebe o tswela pele ho araba dipotso:

A sa ntse a ikwahlaya jwalo, yaka mohatsa Lesole o a le utlwa letswalo la hae. A be a retelehela ka ho yena, a re: “Wena ntate wa mona lapeng, ke swabile haholo hobane ke ka baka la hao ausi Mmateboho a kentsweng kgotla mona, a qoswa ka Mme. Hoja wa tlohela lehloyo lena leo o nang le lona, wa ipha nako ya ho tseba hore motho enwa eo re dulang le yena ke mang, o ka be o sa ka wa etsa seo o se entseng. Batho ba bangata ba o bone motseng mona hore o motho ya jwang. Leha mosebetsi wa Mme o tsamaile hantle, puo tsa hao, le batho bana beno ba tswang hole kwana moo re sa tsebeng, ba di utlwile. Ke mohau ha e le mona o sa ka wa ipha nako le sebaka sa ho tseba hore Mme ke motho ya jwang. Hoja o ne o mo tsebile, o ka be o ile wa tseba hore ausi Mmateboho o re fumanetse motho ya jwang. Mohlomong motho eo a ka be a ile a phela mona lapeng ha hao. O bile lehlohonolo ha e le mona a hlokahaletse mona ha hao, a tla fa ntlo ya hao mahlohonolo,” a ntsha sakatuku, a itlhakola mahlo.

- 10.7 Thollo le ba habo ba a tshwana ka mekgwa. Dumellana kapa o hanyetsane le sena ka lebaka le le leng. (3)
- 10.8 Fana ka lebitso la sebui sa ditaba tse ka hodimo, o be o hlalose hore se buile ka mora ketsahalo efe? (3)
- 10.9 Mongodi o sebedisitse lewa la ho noha ha sebui se re, “Hoja wa tlohela lehloyo lena leo o nang le lona, wa ipha nako ya ho tseba ...” Na hoo ho fela e le bonohi kapa tjhe? Hobaneng o nahana jwalo? (3)
- 10.10 Ke efe ketsahalo o ka reng e bopa sehlohlolo sa padi ee? Hobaneng o nahana jwalo? (3)

10.11 Ha o ne o le Mmateboho, mme monna wa hao a le lehlakoreng la batubi ba hao (batho ba o qosang) o ka be o ile wa etsang?

(3)
[25]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 25

KAROLO YA C: TSHWANTSHISO/TERAMA

Araba potso ya buka eo o ithutileng yona karolong ena.

Haeba o ile wa kgetha ho araba mofuta wa potso e telele (ya moqoqo)
KAROLONG YA B, jwale o tlameha ho araba mofuta wa dipotso tse kgutshwane
KAROLONG YA C.

POTSO YA 11: SEYALEMOYA - RH Moeketsi**Ha le thakgiswe**

Thala o penya (k.h.r. hlalosa kahohlehohle) e le ha o sebedisa ditaba tsa tshwantshiso e ka hodimo ho netefatsa maele a reng: “Ngwana mahana ho jwetswa o bonwa ka dikgapha”. Dihela dikgala ka ho utulla molaetsa o fuperweng ke sengolwa sena. Moqoqo wa hao o be bolelele ba mantswe a ka bang 400 - 450.

[25]**KAPA****POTSO YA 12: SEYALEMOYA – RH Moeketsi**

Bala ditaba tsena, o nto araba dipotso tse e latelang. Hopola hore dipotso di itshetlehile ka dikahare tsa terama kaofela.

Ha se boya ba ntja

Kgasiane:	Qeto? Ya mofuta ofe?
Lesodi:	Kgasiane, ke kopa ho o nyala.
Kgasiane:	Abuti Lesodi! Wena? Ho nnyala?
Lesodi:	E bo Kgasiane. Kapa ha o nthate hoo re ka nyalanang na?
Kgasiane:	Ke a o rata abuti Lesodi, haholo le hona, mme ke wena ya tsebang.
Lesodi:	Jwale molato ke eng ha o keketlisa dikgapha tje na ratu? Bua hle moratuwa. Molato keng hle?
Kgasiane:	Ke o rata ho feta ka moo o ka nahanang ka teng, mme mantswe ana a ka o tla a hopola haufinyana.
Lesodi:	Na re utlwane tabeng ya lenyalo moratuwa?
Kgasiane:	E, re utlwane.
Lesodi:	... ke tla romela bomalome haufinyane ho ya nkopela wena. (Ba akana)
Kgasiane:	Ho lokile, o ba romele...empa...hei.
Lesodi:	Keng Kgasiane?
Kgasiane:	Abuti Lesodi, tseba hore ke boetse morao.

- 12.1 Dibapadi tse pedi tsee tse hlahellang ditabeng tsee di amana jwang? (2)
- 12.2 Ke eng e bakang kgohlano e ka ntle tshwantshisong ee? E le dipakeng tsa bomang? Fana ka mabitso, o se ke wa hlalosa.. (3)
- 12.3 Ke mofuta ofe wa kgohlano e re e bonang ho Kgasiene (ha e hlahelle ka ho otloloha moqotsong)? Hobaneng o realo? (3)
- 12.4 Sesosa sa kgohlano ee ke sefe? (2)
- 12.5 Na Kgasiene o fela a rata Lesodi? Tshehetsa maikutlo a hao ka lebaka. (3)
- 12.6 O ka reng ka semelo/botho ba Kgasiene? Fana ka ntlha e le nngwe, o be o e tshehetse ka lebaka. (4)
- 12.7 Ke eng e thabisang Lesodi ha Kgasiene a re o boetse morao? (2)
- 12.8 Hlalosa hore sehlooho sa tshwantshiso, “Ha se boya ba ntja” se nyallana jwang le ditaba tse ho 12.7. (2)
- 12.9 Akaretsa seo o neng o tla se etsa ha o ne o le Lesodi ka mora ho utlwa nnete ya ditaba. Ntlha di be pedi. (4)

[25]**KAPA****POTSO YA 13: HAESO MAFOTHOLENG – CJ Teleki**

Ho latela tsela ya manollo ya dingolwa ya moralo (structuralism) poloto ya buka e na le dintlha tse latelang: tlhekelo, sesosa/qaleho, tharahano, moseneke, sehlohlolo, mothipoloho/tharollo le phethelo/qetelo. O ikamahantse/itshetlehile ka diketsahalo tsa tshwantshiso ena, Haeso Mafotholeng, qoqa ka diketsahalo tse bopang sehlohlolo le mothipoloho/tharollo. Moqoqo wa hao e be wa bolelele ba mantswe a ka bang 400 – 450.

[25]**KAPA**

POTSO YA 14: HAESO MAFOTHOLENG – CJ Teleki

Bala ditaba tse na tsa Morongwe, o nto araba dipotso tse di latelang, le tse amanang le tshwantshiso/terama yohle:

Morongwe: (Ha a se a le hojana le Molefi a bua a le mong). Ha e le mona teng ke bolaile ke sa tsoma. Ruri baholo ba rona ba ne ba nepe ditaba ha ba re lehlohonolo ha se lebelo. Molefi a ke ke a mphonyoha. Yena e tla be e le wa bohloko ho bahlankana ba ka ba nnete. Athe ha e le bana ba bang bona, e leng ba mohlantso oo fela, ke bao ke thulanang le bona meketeng, dikopanong esitana le dihoteleng mona. Nna ke tlohele motho ya sebetsang mosebetsi o motle hakaale, ya bileng a dulang a le mong? Lekgale, taba eo e ke ke ya etsahala. Etswe bana ba bane, e leng ba nnete, taba ena ba ke ke ba e tseba hobane hobane ba dula hole le mona Maseru.

- 14.1 Molefi yena o hokae ha Morongwe a ntse a bua ka yena? (1)
- 14.2 Morongwe ha a tshepahale. Na o dumellana le see? Hobaneng? (3)
- 14.3 Molefi o bonahala e tla ba phofu lekgetlo la bobedi. Na o dumellana le taba ee? Hobaneng? (3)
- 14.4 Bolela bahlankana ba babedi ba Mafotholeng ba neng ba tshehetsa Molefi. (2)
- 14.5 Ngatane le Ramafothole bona ke dibapadi tseo e leng ...
[Kgetha karabo e nepahetseng ka ho fetisisa ho kwala sekgeo se ka hodimo]
- A bomaloma-a-fodisa
B bahlohlelletsisi kgahlanong le Molefi
C bathusi le baeletsisi ba Molefi
D A le B di nepahetse (2)
- 14.6 Hlalosa hore ke hobaneng re ka reng tumelo ya Pitso ho sekreste e ya fokola. Itshehetse ka diketsahalo tsa tshwantshiso. (3)
- 14.7 Fana ka mophetwa eo o nahanang hore ke yena wa sehloho tshwantshisong ena, o be o fane ka lebaka la ho nahana jwalo. (3)
- 14.8 Bolela dibaka tse pedi tseo boholo ba tshwantshiso bo etsahalang ho tsona. (2)
- 14.9 Ke ditsela dife tse pedi tseo Mapetla a neng a di sebedisa ditulong tsee tse pedi ho sebetsa Molefi ka kepi (meriana)? (4)
- 14.10 Qetellong Pitso o haha serobe phiri e se e jele. Hlalosa ka ntlha e le nngwe. (2)

[25]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 25****MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 80**